

01

184

Türkiye'deki koronavirüs danışma hattının telefon numarası. Hattı arayanlara sağlık durumlarıyla ilgili sorular soruluyor ve koronavirüs şüphesine göre hastaneye gitmeleri talep edilebiliyor. Hastanın aciliyet durumuna göre ambulans gönderilmesi için 112'ye talep iletilabiliyor.

Anamnez

02

Hastanın, hastalığı ve çevresi hakkında verdiği bilgi. Koronavirüs gibi bulaşıcı bir salgın döneminde, doktorların veya paramediklerin hastaya yaklaşmadan önce doğru anamneze sahip olmaları, uygulayacakları ilk müdahaleyi ve alacakları önlemi bilmek açısından kritik öneme sahip.

Antikor testi

03

Bir kişinin koronavirüse yakalandıktan sonra bir miktar bağışıklık geliştirip geliştirmediğini gösteren bir test. Bu testte insan vücudunda virüsle mücadele eden antikorların varlığı inceleniyor.

04

Asemptomatik

Koronavirüsün bulaştığı fakat hiçbir hastalık belirtisi göstermeyen kişi. Araştırmalara göre bazı kişilerde öksürük ve ateş gibi hastalığın yaygın semptomları ortaya çıkmıyor.

Aşı

05

Bedenin bir virüse karşı antikor üretmesini ve böylece o virüsün yol açtığı hastalığa yakalanmamasını sağlayan bir tedavi.

Bulaş

06

Bulaşma kelimesinin yanlış kullanımı, bulaşmak fiilinin mastarsız hali. Son dönemde uzmanlar tarafından "bulaş riski" gibi kavramlar kullanılsa da TDK'de bulaş sözcüğü bulunmuyor.

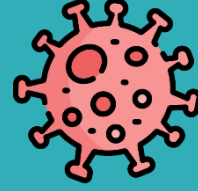

07

Covid-19

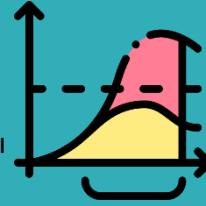
İlk olarak Çin'in Wuhan kentinde insanlara bulaştığı tespit edilen SARS-COV-2 virüsünün insanlarda yol açtığı hastalığın adı. Genellikle akciğeri etkileyerek solunum güçlüğüne yol açıyor. Virüs ve hastalık adları arasındaki farkı, HIV virüsünün yol açtığı AIDS hastalığı gibi düşünebilirsiniz.

08

Eğriyi düzleştirmek

Hastalığın nüfustaki yayılım hızını yavaşlatmak. Böylece kısa sürede çok sayıda kişinin hastalanması yerine bu kişilerin uzun vadede azar azar hastalanması, aynı anda hasta olan insan sayısı azalacağı için sağlık sistemi kapasitesinin aşılmaması hedefleniyor.

09

Entübe/ekstübe

Solunum cihazı bağlanan kişiye entübe, solunum cihazı çıkartılan kişiye de ekstübe deniyor. Bu kavramlar isimlerini, hastanın ciğerlerine hava ileten tüpten alıyor.

10

Filyasyon

Bir hastalığın kaynağını bulmak ve bu hastalığın yayılma zincirini takip etmek. Bu incelemeyi yapan sağlık çalışanları hastanın temas ettiği herkesi bulup, onların sağlığını denetlemeyi, ayrıca hastaya virüs bulaştıran kişiyi bulmayı da hedefliyor.

11

Hidroksiklorokin

Belirli sıtma türlerinin önlenmesi ve tedavisi için kullanılan bir ilaç. Bunun SARS-COV-2'ye karşı da etkili olabileceği düşünülüyor. Henüz kanıtlanmamış olsa da bazı ülkeler bunu tedavide kullanıyor.

İmmün

Bağışıklık. Bir kişinin virüse maruz kaldıktan sonra vücudunun virüsü yok etmeyi öğrenmesi. Covid-19 hastalığına yakalanan kişilerin iyileştikten sonra en azından bir süre boyunca bu hastalığa tekrar yakalanmayacağı düşünülüyor. Öte yandan çeşitli ülkelerden Covid-19'u atlattmış hastaların tekrar hastalandığına dair haberler geliyor. Fakat bunun test sonuçlarındaki hatalardan veya o kişilerin bağışıklık sistemlerine özgü sorunlardan olup olmadığı henüz netlik kazanmadı.

12

13

Karantina

Bulaşıcı bir virüse maruz kalan insanların, hastalığın yayılmasını engellemek amacıyla izole edilmesi.

14

Kendini izole etmek

Hastalığın yayılmasını yavaşlatmak için evlerde kalıp diğer tüm insanlarla teması kesmek.

15

Koronavirüs

Hayvanlarda ağır veya hafif hastalıklara yol açabilen bir virüs grubu. Daha önce SARS ve MERS virüsleri insanlar arasında salgına yol açan bu virüs ailesinde yer alan SARS-COV-2 türü koronavirüs 2020'de tüm dünyada hızla yayılmaya başladı. Nezle ve grip virüsleri de koronavirüs ailesinde yer alıyor.

16

Kuluçka dönemi

Virüsün bulaşması ile hastalık belirtileri göstermek arasında geçen, insanların farkında olmadan virüsü bulaştırabildikleri dönem.

17

Olağanüstü hâl

Devletlerin kriz dönemlerinde günlük hayatı kısıtlaması. Bunlar ülkeden ülkeye değişiklik göstermekle birlikte okulların ve işyerlerinin kapatılması, seyahatlerin yasaklanması, özgürlüklerin kısıtlanması ve ordunun polislere, doktorlara yardım etmek için sokağa çıkması gibi önlemler içerebiliyor.

18

Pandemi

Birden fazla ülkede aynı anda ciddi bir hastalığın salgın halinde yayılması.

19

PCR testi

Açılımı Polimeraz Zincir Reaksiyonu (Polymerase Chain Reaction) olan bu testte, Covid-19 şüphelilerinin burun ve boğazlarından alınan örneklerde SARS-COV-2 olup olmadığı inceleniyor.

Pik

20

İngilizce zirve anlamına gelen «peak» kelimesinin Türkçe okunuşu. Hastalığın tespit edilebilen yayılma hızının zirveye ulaşması anlamında kullanılıyor. Çoğu ülkede önlemler sayesinde tespit edilen günlük yeni hasta sayısı belli bir noktadan sonra azalmaya başlıyor.

Plazma tedavisi

21

Covid-19 geçirdikten sonra koronavirüse bağışıklık kazanmış kişilerden alınan kandaki antikorların Covid-19 hastalarına enjekte edilerek virüse karşı savaşmalarının kolaylaşması ve bağışıklık kazanmalarını hedefleyen tedavi. SARS, MERS ve Ebola'nın tedavisinde de denenen bu tedavinin koronavirüs hastalarındaki etkisi yüzde yüz incelenmiş olmasa da umut vad ediyor.

22

Pnömoni

Pek çok dilde zatürre anlamına gelen kelime, akciğer yangısı. Ateş, öksürük ve balgamla beliren, tehlikeli bir akciğer hastalığıdır.

Semptom

Bir hastalığa yakalanan kişinin gösterdiği hastalık belirtileri. Bunlar virüsten dolayı ortaya çıkabileceği gibi bağışıklık sisteminin, enfeksiyonu yok etmek için verdiği çaba sonucu ortaya çıkan belirtiler de olabilir. Covid-19'un semptomları arasında ateş, kuru öksürük ve solunum yetmezliği yer alıyor.

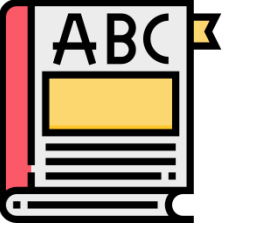
23

Sokağa çıkma kısıtlaması

İnsanların günlük hayatına müdahale eden, sokağa çıkmayı belli kurallara bağlayan uygulama. Bu, yaşlılar gibi belli grupların sokağa çıkmamasının tavsiye edilmesi şeklinde olabileceği gibi kent veya ülke genelinde kritik işleri yürütenler dışında herkesin sokağa çıkmasının yasaklanması şeklinde de uygulanabilir.

24

25

Solunum cihazı

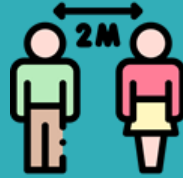
Akciğerin solunum yapamayacak hâle geldiği durumlarda, hastanın ciğerine oksijen pompalayıp ciğerlerden salınan karbondioksiti de geri çeken cihaz.

26

Sosyal mesafe

İnsanlara fiziksel olarak yaklaşmamak. Amacı, bir kişiden diğerine virüs geçişini azaltmak. Kuralları ülkeden ülkeye değişim gösterse de genelde birlikte yaşadığınız insanlar dışında kimseyle görüşmeme, evden çalışma, toplu taşımayı kullanmama gibi önlemleri içerir.

27

Sürü bağışıklığı

Nüfusun büyük bir kısmının virüse maruz kalıp hastalığa bağışıklık kazanmasından sonra hastalığın yayılma hızının yavaşlaması.

28

Temaslı takibi

Covid-19 hastalarıyla temas etmiş kişilerin bulunması, sağlıklarının incelenmesi ve takip edilmesi.

29

Temel Bulaşıcılık/Üreme Katsayısı (R0 Değeri)

Virüsün bulaştığı her bir kişinin ortalama kaç kişiye bulaştırdığını gösteren sayı. Alınan sosyal önlemlere göre ve ülkeden ülkeye değişebiliyor. Londra'daki Imperial College, dünya genelinde ortalamasının 1,5 ile 3,5 arasında olduğu tahmin ediliyor. Bazı yoğun nüfusa sahip bölgelerde bu sayı artabiliyor. Örneğin, Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, İstanbul'da Nisan başında bu sayının 16 olduğunu söylemişti.

30

Triyaj

Türkçesi öncelikleme olan, hastaları sağlık durumlarına göre önceleme yöntemi. Bugün aile hekimleri ve hastanelerde, koronavirüs taşıdığından şüphelenilen hastaları diğer hastalardan ayırmak ve öncelikli olarak tedaviye ihtiyacı olanları tespit etmek için kullanılıyor.